

Poštovani čitatelji Mljekarskog lista i podlistka HAPIH-a!

Iznimno smo ponosni što vam možemo najaviti prve Dane hrvatskog stočarstva koji podrazumijevaju organizaciju jedinstvenoga godišnjeg skupa s više uključenih cjelina prema stočarskoj grani, s ciljem edukacije i informiranja uzgajivača i stručnjaka iz najvažnijih područja stočarske proizvodnje. Znamo kako je edukacija i informiranje uzgajivača domaćih životinja jedna od aktivnosti Centra za stočarstvo Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu, pri čemu posebnu važnost imaju godišnja savjetovanja uzgajivača domaćih životinja. Prikupljajući informacije od sudionika dosadašnjih savjetovanja i u suradnji s uzgojnim udruženjima suorganizatorima nastojimo unaprijediti postojeći model organizacije tih skupova. Stoga se upravo kao prikladna nametnula organizacija ovoga jedinstvenoga godišnjeg skupa koji će se održati u Osijeku od 7. do 9. studenoga ove godine.

U sklopu 30. jesenskoga međunarodnoga bjelovarskog sajma u Gudovcu, od 8. do 10. rujna 2023. održana je jubilara 30. Državna stočarska izložba. Pokrovitelj je bilo Ministarstvo poljoprivrede, dok je uz organizatora Bjelovarski sajam d.o.o. suorganizator bila Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu uz svesrdnu pomoć brojnih uzgojnih udruženja, osobito središnjih saveza uzgajivača. Sajam je svečano otvorila izaslanica predsjednika Vlade ministrica poljoprivrede Marija Vučković. Između ostaloga, istaknula je važnost uzgajivača domaćih životinja te ih pohvalila za njihove napore i ustrajnost u proizvodnji. Ravnateljica HAPIH-a doc.dr.sc. Darja Sokolić je u sklopu svečanog otvorenja zajedno s ministricom poljoprivrede

posebnim priznanjima nagradila stalne izlagače na državnim stočarskim izložbama u Gudovcu. Tijekom pozdravne riječi najavila je i bogati trodnevni program, istaknuvši kako unatoč otkazivanju izložbe svinja s ciljem sprečavanja širenja afričke svinjske kuge na izložbi sudjeluje gotovo jednak broj izlagača kao i prošle godine, njih 179 iz 15 županija, koji će predstaviti više od 400 grla i kljunova domaćih životinja u 34 pasmine i 104 kolekcije. Detaljno izvješće donosimo u nastavku.

Tijekom 30. jesenskoga međunarodnoga bjelovarskog sajma i Državne stočarske izložbe održano je i stručno predavanje na temu Ulazak simentalne pasmine Republike Hrvatske u zajednički sustav genetskog/genomskog vrednovanja Njemačke /Austri-

je/Češke o trenutnim aktivnostima provođenja genomske selekcije, ali i o budućim koracima vezanim uz punopravno uključivanje RH u taj međunarodni sustav.

I na kraju, pročitajte informacije o otkupu mlijeka u 2022. godini u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, s napomenom kako ovako neuobičajene situacije na tržištu dovode do preispitivanja svih troškova u proizvodnji, a idealno, početno mjesto upravo je analiza stočne hrane koju koristite na svom gospodarstvu!

Doc. dr. sc. Darja Sokolić

Impressum: Glavna i odgovorna urednica:

Doc. dr. sc. Darja Sokolić

Urednički odbor: Sara Mikrut Vunjak, dipl.iur., dr.sc. Zdenko Ivkić, Ivica Vranić, struč.spec.ing.agr., Davor Pašalić, dr.med.vet., dr.sc. Marija Špehar, dr.sc. Dragan Solić, Josipa Pavičić, dipl.ing.agr., Vatroslav Tissauer, dipl.ing.polj.univ.spec.oec. Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, Vinkovačka cesta 63c, 31000 Osijek
MB: 2528614 | OIB: 35506269186, IBAN: HR1210010051863000160

U ovom broju donosimo

- 2** Najava 1. Dana hrvatskog stočarstva
- 3** Održana jubilara 30. Državna stočarska izložba u Gudovcu
- 9** Održano stručno predavanje - Ulazak simentalne pasmine RH u zajednički sustav genetskog/genomskog vrednovanja Njemačke/Austrije/Češke
- 10** Otkup mlijeka u 2022. godini u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj

Najava 1. Dana hrvatskog stočarstva

Dani hrvatskog stočarstva podrazumijevaju organizaciju jedinstvenoga godišnjeg skupa s više uključenih cjelina prema stočarskoj grani, s ciljem edukacije i informiranja uzgajivača i stručnjaka iz najvažnijih područja stočarske proizvodnje

Edukacija i informiranje uzgajivača domaćih životinja jedna je od aktivnosti Centra za stočarstvo Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu (HAPIH), pri čemu posebnu važnost imaju godišnja savjetovanja uzgajivača domaćih životinja. Prikupljajući informacije od sudionika dosadašnjih savjetovanja i u suradnji s uzgojnim udruženjima suorganizatorima (Središnji savez hrvatskih uzgajivača simentalškoga goveda, Savez udruga hrvatskih uzgajivača holstein goveda, Hrvatski savez uzgajivača ovaca i koza, Središnji savez udruga uzgajivača svinja Hrvatske, uzgojna udruženja u konjogojstvu) nastojimo unaprijediti postojeći model organizacije tih skupova.

Kao prikladna nametnula se organizacija jedinstvenoga godišnjeg skupa. Tako će u Osijeku od 7. do 9. studenoga ove godine biti održani 1. Dani hrvatskog stočarstva.

Dani hrvatskog stočarstva podrazumijevaju organizaciju jedinstvenoga godišnjeg skupa s više uključenih cjelina prema stočarskoj grani, s ciljem edukacije i informiranja uzgajivača i stručnjaka iz najvažnijih područja stočarske proizvodnje. Tako će se u organizaciji Centra za stočarstvo HAPIH-a i uzgojnih udruženja tijekom tri dana okupiti uzgajivači, predstavnici ministarstva, HAPIH-a, APPRRR-a, fakulteta, veterinarskih organizacija i povezanih industrija. Prednosti su takva modela okupljanje uzgajivača i stručnjaka na jednom mjestu, sektorski i međusektorski dijalog (govedarstvo, svinjogojstvo, konjogojstvo, ovčarstvo i kozarstvo) s konstruktivnim prijedlozima, rješenjima i zaključcima koji mogu biti podloga pri kreiranju novih ili dopuni postojećih mjera agrarne politike. Time taj skup može pridonijeti održivosti i razvoju stočarske proizvodnje u RH, a također se zadržavaju i specifičnosti pojedinih stočarskih sektora.

Prvog dana skupa na programu su stručna predavanja i panel rasprave za uzgajivače konja te uzgajivače ovaca i koza (odvojene dvorane), uz tradicionalnu Izložbu hrvatskih ovčjih i kozjih sireva. Drugog dana tijekom prijepodneva planirano je zajedničko događanje za sve sudionike, koje uključuje svečano otvorenje skupa te dvije panel rasprave o budućnosti hrvatskog stočarstva (jedna s donositeljima odluka, a druga s mladim poljoprivrednicima). Također drugog dana, ali tijekom poslijepodneva, održat će se prvi dio stručnih predavanja za uzgajivače goveda i svinja, kao i panel rasprave (odvojene dvorane), dok je drugi dio na programu tijekom prijepodneva trećeg dana. Također, drugog dana skupa u sklopu prvog dijela događanja za uzgajivače goveda, tijekom poslijepodneva, prigodno ćemo obilježiti 110. Obljetnicu uzgojno-seleksijskog rada u RH. Osim uvodnih izlaganja, uključivat će međunarodni forum sa stručnjacima iz više zemalja. Drugog dana tijekom poslijepodneva na programu su uz to prvi puta predviđena i stručna predavanja i

panel rasprava, isključivo za uzgajivače izvornih pasmina (odvojena dvorana). Sva stručna predavanja održat će domaći i strani stručnjaci, zatim sveučilišni profesori i sami uzgajivači, dok su sudionici panel rasprava predstavnici ministarstva, HAPIH-a, APPRRR-a, uzgojnih udruženja, industrije itd.

Takav model organizacije predstavlja iskorak u zajedničkim naporima da skup bude središnje mjesto godišnjeg susreta uzgajivača i stručnjaka, žarište stjecanja novih spoznaja, razmjene iskustava, pružanja konkretnih savjeta i uspostavljanja novih poslovnih odnosa. Primjena stečenih znanja pridonijet će kvalitetnijoj i ekonomičnijoj proizvodnji. Skup će osim toga pridonijeti i još boljem povezivanju proizvođača, ali i unapređenju promocije i prodaje domaćih poljoprivrednih proizvoda.

Svi će zainteresirani preko web stranice HAPIH-a i uzgojnih udruženja suorganizatora pravodobno biti obaviješteni o svim potrebnim informacijama oko uvjeta sudjelovanja i programa 1. Dana hrvatskog stočarstva.

Održana jubilarna 30. Državna stočarska izložba u Gudovcu

> Josipa Pavičić, dipl.ing.agr.
Centar za stočarstvo, josipa.pavicic@hapih.hr

U sklopu 30. jesenskoga međunarodnoga bjelovarskog sajma u Gudovcu, od 8. do 10. rujna 2023. održana je jubilarna 30. Državna stočarska izložba. Pokrovitelj je bilo Ministarstvo poljoprivrede, dok je uz organizatora Bjelovarski sajam d.o.o. suorganizator bila Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (HAPIH, Centar za stočarstvo) uz svesrdnu pomoć brojnih uzgojnih udruženja, osobito središnjih saveza uzgajivača. Sajam je svečano otvorila izaslanica predsjednika Vlade ministrica poljoprivrede Marija Vučković.

Između ostaloga, istaknula je važnost uzgajivača domaćih životinja te ih po-

hvalila za njihove napore i ustrajnost u proizvodnji. Ravnateljica HAPIH-a doc. dr.sc. Darja Sokolić je u sklopu svečanog otvorenja zajedno s ministricom poljoprivrede posebnim priznanjima nagradila stalne izlagače na državnim stočarskim izložbama u Gudovcu. Tijekom pozdravne riječi najavila je i bogati trodnevni program, istaknuvši kako unatoč otkazivanju izložbe svinja s ciljem sprečavanja širenja afričke svinjske kuge, na izložbi sudjeluje gotovo jednak broj izlagača kao i prošle godine, njih 179 iz 15 županija, koji će predstaviti više od 400 grla i kljunova domaćih životinja u 34 pasmine i 104 kolekcije.

Prvog dana 30. državne stočarske izložbe održan je 17. po redu Kup mladih uzgajivača, poznatiji kao Bambino kup, u kojemu je sudjelovalo ukupno 27 djece sa svojom teladi. Najmlađi uzgajivači odjeveni u narodne nošnje pokazali su umijeće vođenja teladi, a svako je dijete nagrađeno poklonima brojnih sponzora, kao i pljeskom mnogobrojne publike.

Najznačajniji je dio programa onaj natjecateljski, a svakako važno mjesto zauzima i revijalni dio stočarske izložbe. U Povjerenstvu za ocjenjivanje domaćih životinja u natjecateljskom dijelu osim stručnjaka Centra za stočarstvo HAPIH-a uključeni su sveučilišni profesori,

Bambino kup

predstavnicu uzgojnih udruženja te strani suci koji su nakon zahtjevnog posla donijeli konačnu odluku koja grla trebaju biti nagrađena.

Izložba goveda

Izložba goveda organizirana je u suradnji HAPIH-a (Centar za stočarstvo) sa Središnjim savezom hrvatskih uzgajivača simentalškoga goveda (H.U.SIM.), Savezom udruga hrvatskih uzgajivača holstein goveda, Savezom uzgajivača mesnih pasmina goveda, Hrvatskim uzgojnim udruženjem Salers-Croatia, Udrugom uzgajivača buše i Savezom uzgajivača istarskoga goveda.

U revijalnom dijelu izložbe mesnih i izvornih pasmina, od mesnih su prikazane angus, limousin, charolais, salers te mesni tip simentalške pasmine. Od izvornih pasmina prikazane su istarsko govedo i buša. Posjednici izložbenih grla primili su priznanja HAPIH-a te ujedno tom prilikom predstavili i svoje gospodarstvo, što je popraćeno fotografijama na videozidu dvorane.

Drugog dana održano je Natjecanje mladih ocjenjivača vanjštine krava. U ocjenjivanju vanjštine natjecale su se četiri skupine: studenti Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, studenti fakulteta Agrobiotehničkih znanosti iz Osijeka (FAZOS), studenti Visokoga gospodarskog učilišta u Križevcima (VGUK), te učenici Srednje gospodarske škole Križevci (SGŠ). Zasluženu pobjedu odnijeli su studenti Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Luka Malenica i

Natjecanje mladih ocjenjivača vanjštine krava

Izložba autohtonih pasmina

Matija Imbriovčan. Drugo mjesto osvojili su Barbara Perica i Sintija Lendel, studenti FAZOS-a, a slijedili su ih Matija Kapec, Branko Radmilović, Ivana Popović i Andrej Popović sa SGŠ-a. Na

četvrtom mjestu našli su se Ivana Merc i Stella Hossu s VGUK-a. Sudionici natjecanja bili su nagrađeni diplomama HAPIH-a te poklon paketima brojnih sponzora.

Izložba i ocjenjivanje goveda simentalke pasmine

Treći dan izložbe bio je rezerviran za izložbu simentalke pasmine, što uključuje ocjenjivanje, nagrađivanje i proglašenje šampionskoga grla. Članovi Povjerenstva za ocjenu bili su Drago Udbinac, struč.spec.ing.agr., Josip Crnčić, struč.spec.ing.agr., te glavni sudac iz Austrije Georg Steiner, koji je imao vrlo zahtjevan zadatak između 38 grla u 4 kolekcije odabrati najbolja. Nagrađena su grla prema kolekciji:

U kolekciji steonih junica prvonaagrađena je Nikita HR 5201395830, uzgajivača Mirka Bačanija (Sveti Petar Čvrstec), drugonagrađena je Nobi HR 6201354872, uzgajivačice Dušanke Rajković (Predavac), dok je trećenagrađena

Luna HR 7201439248, uzgajivača Stjepana Latinovića (Cugovec).

U kolekciji mladih krava s prvim teljenjem prvonagrađeno grlo je krava Srna HR 1201235961, uzgajivača Luke Špehara (Narta), drugonagrađeno grlo je Ela HR 9201356273, uzgajivača Božidara Domitrana (Martinščina), a na trećem mjestu je krava Dorotea HR 4201325827, uzgajivača Stjepana Latinovića (Cugovec).

U kolekciji mladih krava s dva teljenja prvonagrađeno grlo je krava Wika HR 5201179843, uzgajivača Luke Špehara (Narta), drugonagrađeno grlo je Ralka HR 7201216283, uzgajivača Nikole Bukala (Praščevac), dok je trećenagrađeno grlo krava Laura HR 8201253429, uzgajivača Mirko Bačanija (Sveti Petar Čvrstec).

U kolekciji krava s tri i više teljenja prvonagrađena je krava Boca HR 4200664633, uzgajivača Božidara Domitrana (Martinščina), drugonagrađena krava životnog broja AT 245660538, uzgajivačice Dušanke Rajaković (Predavac), dok je na trećem mjestu Asu HR 3201068529, uzgajivača Mirka Bačanija (Sveti Petar Čvrstec).

Za životnu proizvodnju nagrađena je krava Boca HR 4200664633, uzgajivača Božidara Domitrana iz Martinščine.

Šampionkom izložbe govoda proglašena je krava Neli HR 5201258339, uzgajivačice Dušanke Rajaković iz Predavca, pa je Neli okićena lentom, rozetom i šampionskim zvonom, a uzgajivačici je pripala prigodna diploma. Glavni sudac Georg Steiner pohvalio je motiviranost i ustrajnost uzgajivača te izvrsnu genetiku.

Šampionka izložbe Neli dolazi s gospodarstva vrijedne obitelji Rajaković iz Predavca

Izložba ovaca i koza

Izložba ovaca i koza organizirana je u suradnji HAPIH-a (Centar za stočarstvo) s Hrvatskim savezom uzgajivača ovaca i koza. Inozemne pasmine ovaca zastupljene su sa sedam pasmina (njemački merino, solčavsko-jezerska, lacaune, travnička pramenka, suffolk, romanovska i ille de france), a hrvatske izvorne u tri pasmine (istarska ovca, lička pramenka i cigaja). U kozarskom dijelu izložbe predstavljena je alpina, inozemna pasmina hrvatskog uzgoja.

Članovi Povjerenstva za ocjenu ovaca i koza činili su Darko Jurković, dipl.ing.agr., (HAPIH), prof.dr.sc. Boro Mioč (Agronomski fakultet u Zagrebu), prof.dr.sc. Velimir Sušić (Veterinarski fakultet u Zagrebu),

te sutkinja iz Republike Češke Michaela Kvisová. U ovčarstvu je ocjenjeno ukupno sedam kolekcija ovaca.

U kolekciji ovnova romanovske pasmine prvonagrađeno grlo je ovan R 331069800, uzgajivača Tomislava Bošnjaka (Crnac), drugo osvojeno mjesto pripalo je ovnu HR 132166231 uzgajivača Tome Kišičeka (Ferdinandovac), dok je treće mjesto osvojio ovan HR 332612970 uzgajivačice Kristine Banić (Mali Raven).

U kolekciji ovaca romanovske pasmine prvonagrađena je kolekcija ovaca uzgajivačice Kristine Banić (Mali Raven), drugonagrađena je kolekcija ovaca uzgajivača Tome Kišičeka (Ferdinandovac), a trećenagrađena kolekcija ovaca uzgajivača Tomislava Bošnjaka (Crnac).

Šampion kolekcije ovnova hrvatskih izvornih pasmina dolazi s gospodarstva Maria Frketića iz Karlovca

Šampion kolekcije ovnova inozemnih pasmina - hrvatski uzgoj dolazi s gospodarstva Đurde Cindrić iz Nove Gradiške

U kolekciji mladih ovnova romanovske pasmine prvonagrađen je ovan HR 832699699 uzgajivača Tome Kišičeka (Ferdinandovac), drugonagrađen ovan HR 432968232 uzgajivača Maria Fabijaneca (Glina), koji je ujedno dobio i nagradu za treće mjesto za ovna HR 632968250.

U kolekciji ovnova hrvatskih izvornih pasmina prvonagrađen je ovan HR 632614029, uzgajivača Slavomira Balića (Dalj), drugonagrađen ovan HR 932095792 uzgajivačice Vanese Murtić (Marčana), dok je trećenagrađen ovan HR 932690923 uzgajivača Gorana Pranjića (Kapela).

U kolekciji ovaca hrvatskih izvornih pasmina prvonagrađena je kolekcija uzgajivača Gorana Pranjića (Kapela), uzgajivačica drugonagrađene kolekcije

je Vanesa Murtić (Marčana), dok je na trećem mjestu kolekcija uzgajivača Slavomira Balića (Dalj).

U kolekciji ovnova inozemnih pasmina - hrvatski uzgoj prvonagrađen je ovan HR 432675762 uzgajivačice Dubravke Matike (Bjelovar), drugonagrađeni ovan HR 332675761 uzgajivača Milomira Uzelca (Predavac), a trećenagrađeni ovan HR 832676112 uzgajivača Saše Horvata (Klokočevac).

U kolekciji ovaca inozemnih pasmina - hrvatski uzgoj prvonagrađena kolekcija ovaca je kolekcija uzgajivačice Đurde Cindrić (Nova Gradiška), druga nagrada pripala je uzgajivačici Marijani Repustić (Sunja), dok je treće mjesto osvojila kolekcija uzgajivačice Jadranke Ožega (Bjelovar).

U kolekciji jarica inozemnih pasmina - hrvatski uzgoj prvu nagradu osvojila je kolekcija jarica uzgajivača Matije Poljana (Turčin), drugu nagradu kolekcija jarica uzgajivača Zrinka Šošarića (Vratišinec), a treću nagradu kolekcija jarica uzgajivačice Marine Marciuš (Nedelišće).

Na izložbi ovaca birana su dva šampiona, i to ovan iz kolekcije ovnova hrvatskih izvornih pasmina te ovan iz kolekcije ovnova inozemnih pasmina - hrvatski uzgoj.

Šampionom kolekcije ovnova hrvatskih izvornih pasmina proglašen je ovan životnog broj HR 631930599 uzgajivača Maria Frketića iz Karlovca.

Šampionom kolekcije ovnova inozemnih pasmina - hrvatski uzgoj proglašen je ovan životnog broja HR 931473750 uzgajivačice Đurde Cindrić iz Nove Gradiške.

Izložba kopitara

Izložbu kopitara prema nadležnosti organizirali su HAPIH (Centar za stočarstvo), Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka, Središnji savez uzgajivača konja hrvatski posavac i Udruga uzgajivača gidran pasmine konja Republike Hrvatske. Centar za stočarstvo HAPIH-a nadležan je za izložbu lipicanaca.

Povjerenstvo za ocjenu lipicanaca činili su: Vesna Tomše Đuranec, dr.med.vet., (HAPIH), dr.sc. Nidal Korabi (Ministarstvo poljoprivrede) i Domagoj Tadić, dipl.ing., (HAPIH). Ocijenjeno je 14 grla lipicanske pasmine u tri kolekcije.

U kolekciji pastuha lipicanske pasmine prvonagrađen je pastuh 538 Neapolitano Gaetana XVIII-4, vlasnika Tihomira Salarića (Potok), drugonagrađen 400 Maestoso Mara XIV-5 vlasnika Državne ergele Đakovo i Lipik (Đakovo), dok je trećenagrađen 598 Maestoso Santa XLIX-3 vlasnika Mladena Ćosića (Kruševica).

U kolekciji starijih kobilica lipicanske pasmine prvonagrađena je 574 Santa LV, vlasnika Poljoprivredno gospodarstvo Sekulić (Slavonski Kobaš), drugonagrađena 107 Mima XXV vlasnice Anite Perić (Duhovi), a trećenagrađena 992 Batosta LVII vlasnika Vedrana Kostanjšeka (Velika Pisanica).

U kolekciji mladih kobilica lipicanske pasmine prvonagrađena je 746 Mima XXVI vlasnika Siniše Perića (Duhovi), drugonagrađena je 514 Bonadea V vlasnika Državne ergele Đakovo i Lipik (Đakovo),

Šampionskim grlom ovogodišnje izložbe konja lipicanske pasmine dolazi s gospodarstva Slavka Maroševića iz Tisovca

a trećenagrađena 13 Zenta XVII vlasnika Poljoprivredno gospodarstvo Sekulić.

Šampionskim grlom ovogodišnje izložbe konja lipicanske pasmine proglašeno je grlo 667 Zenta XVII vlasnika Slavka Maroševića iz Tisovca.

U revijalnom dijelu izložbe kopitara predstavljena su grla istarskog magarca.

Izložba peradi

Izložba peradi organizirana je u suradnji HAPIH-a (Centar za stočarstvo) s Hrvatskim savezom uzgajivača izvornih pasmina peradi. Ukupno je izloženo 29 kolekcija u tri pasmine (zagorski puran, kokoš hrvatica i posavska kukmasta kokoš). U Povjerenstvu za ocjenjivanje peradi bili su Darko Jurković, dipl.ing.agr. (HAPIH), izv.prof.dr.sc. Dalibor Bedeković (Agronomski fakultet u Zagrebu) i izv.prof.dr.sc. Zlata Kralik (fakultet Agrobiotehničkih znanosti Osijek). Ocjenjivanje se provodilo u tri kolekcije peradi.

U kolekciji posavske kukmaste kokoši prvonagrađena je kolekcija crveno-šarenog soja uzgajivača Mihaela Plavšića (Lomnica), a drugonagrađena je kolekcija žuto-bijelog obrubljenog soja uzgajivača Ivana Mikulina (Buna), koji je ujedno i trećenagrađeni za kolekciju grahorastog soja.

U kolekciji zagorskog purana prvonagrađena je kolekcija sivog soja uzgajivača Ivana Vidičeka (Turčin), drugonagrađena kolekcija sivog soja uzgajivača Dragutina Slivonje (Krapinske Toplice), dok je na trećem mjestu kolekcija uzgajivača Zlatka Istera (Vidovec).

U kolekciji kokoši hrvatice prvonagrađena je kolekcija zlatnog soja uzga-

Šampion izložbe peradi dolazi s gospodarstva Anđelka Peteka iz Trnovca Bartolovečkoga

Izložba pčela

U izložbi pčela sudjelovala su tri uzgajivača matica OPG Miroslav Kobra (Grubišno Polje), OPG Zlatko Pemper (Pivnica Slavonska) i OPG Vlado Obad (Bjelovar), koji su izložili svoj apisarij sa živim pčelama te matice izvorne pasmine siva pčela. Izložba je organizirana u suradnji s Udrugom uzgajivača selekcioniranih matica pčela.

Svim nagrađenim uzgajivačima i grlima na 30. državnoj stočarskoj izložbi nagrade su ispred HAPIH-a uručili doc.dr.sc. Darja Sokolić, ravnateljica HAPIH-a, izv.prof.dr.sc. Krunoslav Karalić, zamjenik ravnateljice, dr. sc. Zdenko Ivkić, voditelj Centra za stočarstvo, te Davor Pašalić, dr.med.vet., savjetnik ravnateljice za stočarstvo. Nagrađeni uzgajivači ujedno su primili i poklone brojnih sponzora.

jivača Anđelka Peteka (T. Bartolovečki), drugonagrađena kolekcija crvenog soja uzgajivača Đure Golubića (Kotoriba), a trećenagrađena kolekcija jarebičasto-zlatnog soja uzgajivača Zlatka Hercega (Sračinec).

Šampionom izložbe peradi proglašen je kljun Mb 28621 pasmine kokoši hrvaticе crno-zlatnog soja, uzgajivača Anđelka Peteka iz Trnovca Bartolovečkoga.

Održano stručno predavanje - Ulazak simentalne pasmine RH u zajednički sustav genetskog/genomskog vrednovanja Njemačke/Austrije/Češke

> Dr. sc. Marija Špehar
marija.spehar@hapih.hr

Tijekom 30. jesenskoga međunarodnoga bjelovarskog sajma i Državne stočarske izložbe održano je i stručno predavanje na temu Ulazak simentalne pasmine Republike Hrvatske (RH) u zajednički sustav genetskog/genomskog vrednovanja Njemačke/Austrije/Češke o trenutnim aktivnostima provođenja genomske selekcije, ali i o budućim koracima vezanim uz punopravno uključivanje RH u taj međunarodni sustav.

Goste su pozdravili doc.dr.sc. Krunoslav Karalić, zamjenik ravnateljice Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu (HAPIH), Damir Horvatić, predsjednik Središnjeg saveza hrvatskih uzgajivača simentalnoga goveda (H.U.SIM.), i dr.sc. Mato Čačić, načelnik Sektora za stočarsku proizvodnju Uprave za stočarstvo i kvalitetu hrane Ministarstva poljoprivrede (MP).

Provedba genomske selekcije

U godini kada se obilježava 110. godišnjica organiziranoga uzgojno-seleksijskog rada i 30. godina održavanja međunarodnoga bjelovarskog sajma obilježava se i deseta godišnjica provođenja aktivnosti genomske selekcije za simentalnu pasminu, budući da je 2013. RH službeno ušla u sustav genomskog vrednovanja Njemačke i Austrije. Obljetnica je zaslužila i da se još jednom predstave aktivnosti i uspjesi genomske selekcije koju zajednički provode H.U.SIM. i Centar za stočarstvo HAPIH-a u suradnji s centrima za umjetno osjemenjivanje i distribuciju sjemena. Ujedno su sudionici stručnog predavanja bili upoznati s aktivnostima koje se provode kako bi RH postala punopravna članica međunarodnog sustava genetskog/genomskog vrednovanja simentalne pasmine.

Ispred H.U.SIM.-a prezentaciju je održala Mateja Česi, mag.ing.agr., koja je predstavila djelatnosti Saveza u provedbi genomske selekcije - preporuke bikova za umjetno osjemenjivanje, odabir kandidata za genotipizaciju, priprema njihovih ro-

dovnika i izrada naloga za genotipizaciju u bazi podataka LKV. Djelatnici H.U.SIM.-a ujedno su odgovorni i za prikupljanje uzoraka biološkog tkiva na terenu, njihovo slanje u Njemačku, kao i za povratnu komunikaciju s uzgajivačima čija su grla genotipizirana.

Također, predstavljeni su i dosadašnji rezultati provedbe genomske selekcije kao i najveći uspjeh simentalnoga uzgoja, a to su genomske uzgojne vrijednosti bika HUSIM, koji je k tome i homozigotno-bezročnog genotipa (PP). Ovog bika uzgojila je obitelj Imbrišić iz Kozarevca (Koprivničko-križevačka županija), pa je upravo Franjo Imbrišić u nastavku okruglog stola predstavio sve relevantne informacije o biku čije se sjeme koristi u drugim uzgojima simentalne pasmine, a ujedno je i bikovski otac u Bavarskoj. O ovom uspjehu hrvatskoga uzgojnoga programa možete pročitati i na web stranici HAPIH-a (<https://www.hapih.hr/bik-husim-pp-svjet-ski-uspjeh-hrvatskog-uzgojnoga-programa/>).

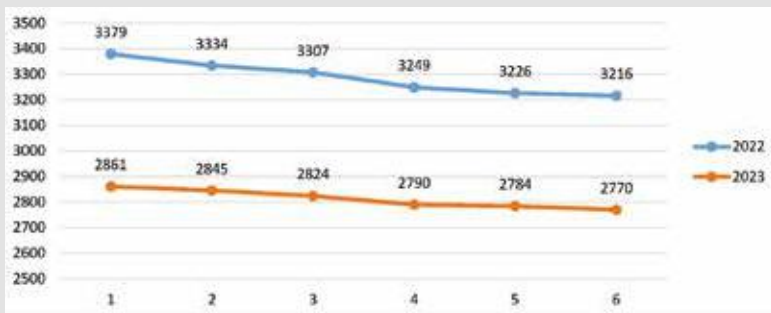
Uspjesi genomske selekcije

Aktivnosti HAPIH-a u provedbi genomske selekcije predstavila je dr.sc. Marija Špehar. U uvodnom dijelu kronološki su predstavljeni koraci koji su u proteklih deset godina doveli do implementacije genomske selekcije. U nastavku prezentacije dobiven je uvid u broj genotipiziranih životinja i uzgajivača uključenih u provedbu genomske selekcije, kao i u postupke njezine provedbe (odabir kandidata, metodologija genomskog vrednovanja, objava

rezultata genomskih uzgojnih vrijednosti, kriteriji odabira genotipiziranih životinja). Promjena metodologije, tj. prijelaz na tzv. single-step metodologiju 2021. godine dovela je do značajnih promjena u točnosti procijenjenih genomskih uzgojnih vrijednosti genotipiziranih životinja bez vlastita fenotipa u međunarodnom sustavu genomskog vrednovanja. Ujedno je došlo i do porasta cijene genotipizacije i genomskog vrednovanja za države koje nisu punopravne članice ovog međunarodnog sustava. Stoga su na prijedlog H.U.SIM.-a poduzeti koraci kojim će RH postati punopravna članica ovog sustava genetskog vrednovanja, i to uključivanjem fenotipskih podataka hrvatske populacije simentalnoga goveda pod kontrolom proizvodnosti.

Prema prijedlogu ugovora koji je dostavio savez uzgajivača simentalnoga goveda Njemačke i Austrije, H.U.SIM. i populacija simentalnoga goveda RH tijekom 2023. godine postupno će biti uključeni u sustav genomskog vrednovanja za pojedine skupine svojstava. Daljnja suradnja omogućit će uzgajivačima RH ravnopravno sudjelovanje u provedbi uzgojnih programa za simentalnu pasminu, u koje su osim Austrije i Njemačke već uključene populacije goveda simentalne pasmine iz Češke, Slovačke, Mađarske i Italije. U prezentaciji su predstavljene aktivnosti koje su u tijeku, a prethode ulasku u međunarodni sustav genetskog/genomskog vrednovanja (potpisivanje sporazuma, protokoli pripreme podataka proizvodnih podataka i porijekla, kao i iskustva ostalih država koje su već uključene u ovaj sustav).

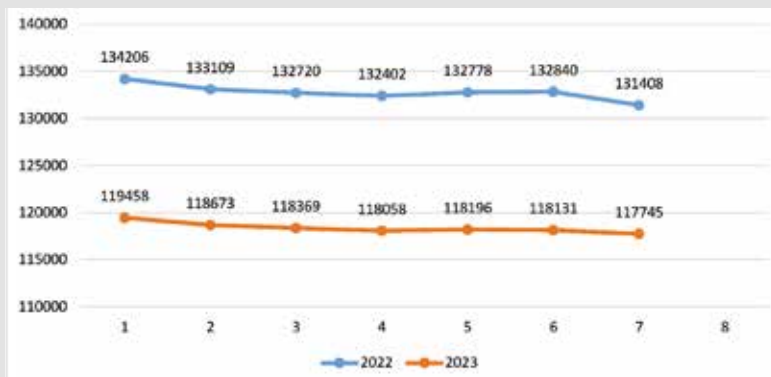
Sudionici stručnog predavanja složili su se da će punopravnim uključivanjem RH u sustav genetskog/genomskog vrednovanja Njemačke/Austrije/Češke osigurati međunarodno pozicioniranje hrvatskog uzgoja i povećanje konkurentnosti, ali i povećati učinkovitost hrvatskoga uzgojnoga programa.

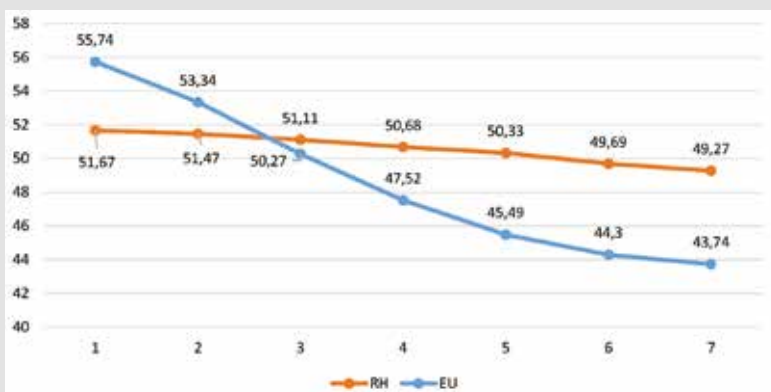
Grafikon 1. Kretanje broja isporučitelja mlijeka, siječanj-lipanj (2022:2023)
Izvor: Ministarstvo poljoprivrede

Grafikon 2. Isporučene količine po isporučitelju, siječanj-lipanj (u kg, 2022:2023)
Izvor: Ministarstvo poljoprivrede

Grafikon 3. Kretanje broja krava (mliječnih i kombiniranih) I-VII mjesec 2022:2023
Izvor: Ministarstvo poljoprivrede

Grafikon 4. Kretanje cijena mlijeka (euro/100 kg) EU:RH
Izvor: DG AGR

ske i Međimurske županije, ali i Primorsko-goranske županije zbog prestanka otkupa lokalnog otkupljivača.

U prvih šest mjeseci ove godine (grafikon 1) od isporuke mlijeka odustao je 91 proizvođač (3,2%). U odnosu na lipanj 2022., od proizvodnje je odustalo 446 proizvođača (16%). U prvih šest mjeseci 2023. povećana je isporuka mlijeka po proizvođaču za 6401kg u odnosu na isto razdoblje prošle godine (+10%).

Broj mliječnih i krava kombiniranih pasmina (grafikon 3) u prvih sedam mjeseci (grafikon 2) manji je za 1713 grla (-1,5%). U odnosu na srpanj 2022. godine broj krava manji je za 13663 grla (-10,5%).

Cijena mlijeka u prvih sedam mjeseci ove godine (grafikon 4) u EU pala je 22%, a u RH 4,7%. Cijena mlijeka u RH 12,6% je viša od prosječne cijene mlijeka u EU. Vanjsko-trgovinska bilanca u prometu mlijeka i mliječnih proizvoda RH (grafikon 5) iskazuje se kroz deficit. Tijekom prvih pet mjeseci 2023. godine uvoz je povećan 0,8%, a izvoz je manji 7,9%. Vrijednost uvoza je 152.794.160 €, a izvoza 43.075.057 €. Deficit iznosi 109.719.103 €. U prvih šest mjeseci 2023. godine u RH je otkupljeno je 1.391.467 kg ovčjeg mlijeka (grafikon 7) (-16% prema 2022.g.) i 1.720.318 kg kozjeg mlijeka (-14,5% prema 2022.).

Udio stočne hrane u ukupnim troškovima proizvodnje mlijeka (grafikon 8) vrlo često doseže do 70%. Vrlo je raširen u globalnim razmjerima prikaz odnosa cijene stočne hrane i cijene mlijeka. Premda ovaj prikaz uzima kod ulaznih troškova samo vrijednost stočne hrane, a vodeći se opće već navedenom činjenicom o visokom udjelu hranidbenih troškova, može se prihvatiti kao primjeren indikator ekonomske učinkovitosti u proizvodnji mlijeka. Najčešće se u izračunima cijene stočne hrane kao koncentrirani dio obroka koristi odnos kukuruza i sojine sačme (70:30), a zatim se izračuna količina stočne hrane koja se može kupiti za 1 kg mlijeka. Prema ovom modelu i cijenama mlijeka kukuruza i sojine sačme u RH (grafikon 9) prikazan je usporedni odnos cijena mlijeka i stočne hrane. Svi podaci preuzeti su iz TISUP-a. Iz prikazanoga grafikona razvidan je pozitivan

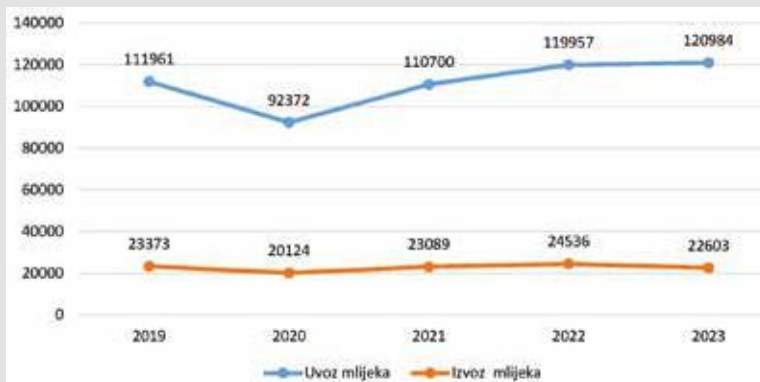

tijek kretanja odnosa cijene mlijeka i stočne hrane u RH u proteklih godinu dana.

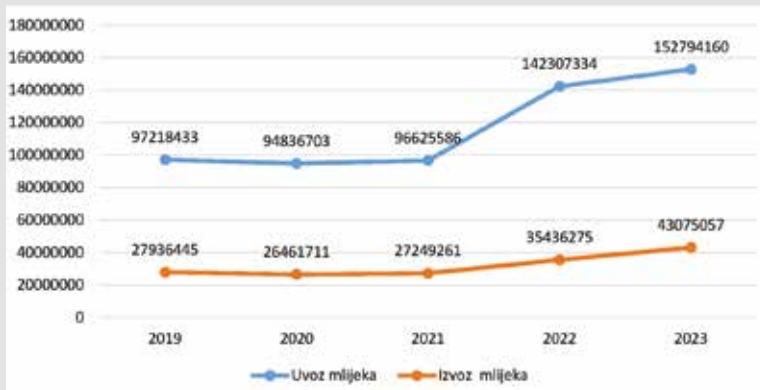
Tijekom promatranog razdoblja dogodile su se značajne promjene u odnosu financijske vrijednosti udjela kukuruza i sojine sačme u 100 kilograma smjese. U kolovozu 2022. godine odnos vrijednosti kukuruza naspram sojine sačme iznosio je 54:46%, a u kolovozu 2023. odnos je 47:56%.

Ovako neuobičajene situacije dovode do preispitivanja svih troškova u proizvodnji, a idealno, početno mjesto je analiza stočne hrane koju koristite na svom gospodarstvu. Ako koristite tablične podatke o vrijednosti krmi, uvijek je moguće odstupanje od stvarnih vrijednosti. U ovako složenim uvjetima proizvodnje nužno je otkloniti sve dodatne pritiske koji mogu ugroziti ekonomičnost proizvodnje, stoga je više nego opravdano započeti s analizom stočne hrane. HAPIH-ov laboratorij u Centru za kvalitetu stočnih proizvoda u Križevcima u mogućnosti je ponuditi vrlo raznolik spektar analiza s obzirom na obim prikazanih parametara i cijena.

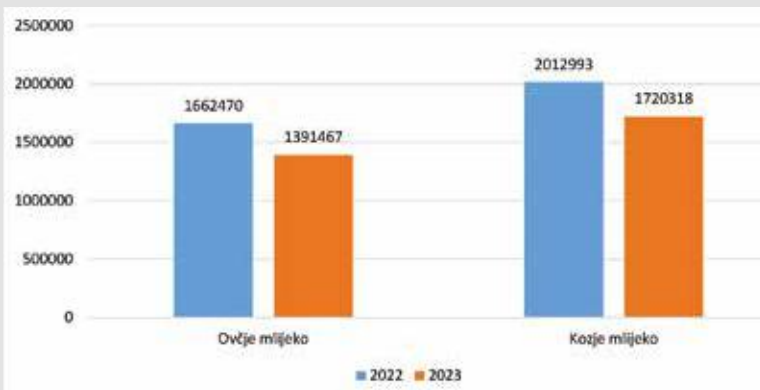
U ovako složenim uvjetima proizvodnje nužno je otkloniti sve dodatne pritiske koji mogu ugroziti ekonomičnost proizvodnje

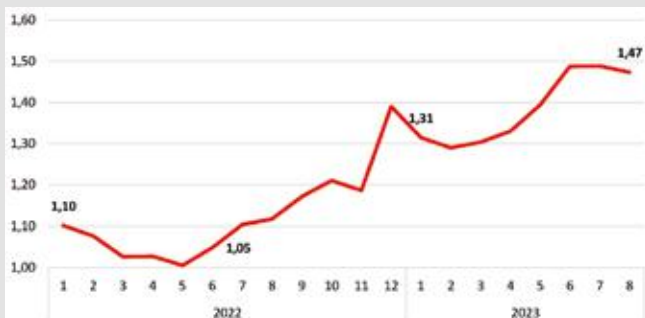
Grafikon 5. Uvoz i izvoz mliječnih proizvoda u RH (u tonama)
Izvor: TISUP

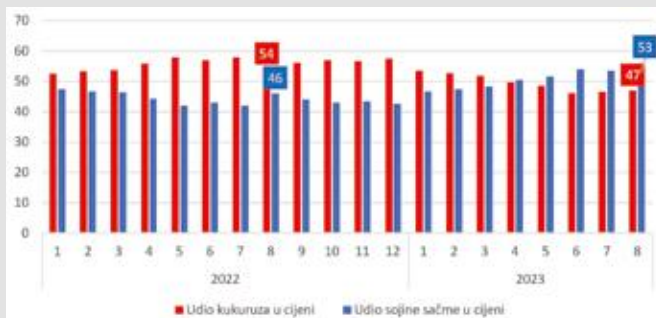
Grafikon 6. Uvoz i izvoz mlijeka po godinama (u eurima), I-V mjesec
Izvor: TISUP

Grafikon 7. Otkup ovčjeg i kozjeg mlijeka, I-VI mjesec 2022:2023
Izvor: Ministarstvo poljoprivrede

Grafikon 8. Odnos cijena mlijeka i stočne hrane u RH
Izvor: TISUP

Grafikon 9. Odnos kukuruza i sojine sačme u cijeni stočne hrane (1.2022.-08.2023.)
Izvor: TISUP